

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 114/2022-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Ivana Fiačana (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] Brno, Česká republika, zastúpeného JUDr. Miroslavou Zacharovou, advokátkou, Zd. Nejedlého 26, Levice, proti postupu Okresného súdu Levice v konaní sp. zn. 6Em/1/2018 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Levice v konaní sp. zn. 6Em/1/2018. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie týchto jeho základných práv, prikáže okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov a prizná mu finančné zadost'učinenie 8 000 eur.

2. Zo spisu vyplýva, že sťažovateľ podal 10. januára 2018 ako oprávnený návrh na výkon rozhodnutia vo veci starostlivosti o jeho maloletého syna, ktorým sa mienil domáhať vymoženia jeho práva na styk so svojím synom, ktorý bol súdom stanovený každú prvú stredu v mesiaci od 14.30 h do nedele do 14.30 h s osobitnou úpravou počas letných prázdnin.

3. Dňa 5. apríla 2018 bol maloletému ustanovený kolízny opatrovník a matke maloletého ako povinnej bola zaslaná výzva na dobrovoľné plnenie pred uskutočnením výkonu rozhodnutia, o čom bol sťažovateľ súdom informovaný. Dňa 25. júla 2018 okresný súd vyzval príslušný Úrad práce sociálnych vecí a rodiny ako kolízneho opatrovníka o prešetrenie dôvodov nerešpektovania rozsudku súdu o úprave styku s maloletým. Dňa 3. augusta 2018 kolízny opatrovník súd informoval o situácii v rodine, o zlepšení vzťahov natoľko, že sťažovateľ navštevuje povinnú každé dva týždne,

kedy sa zdrží u nej asi päť dní s tým, že povinná uvádza, že došlo k obnoveniu spolužitia medzi ňou a sťažovateľom. Dňa 8. augusta 2018 bola správa kolízneho opatrovníka zaslaná sťažovateľovi s výzvou, aby sa vyjadril, či vzhľadom na zmenu vzťahov s povinnou na podanom návrhu trvá. Sťažovateľ sa až do rozhodnutia o návrhu na výkon rozhodnutia k správe kolízneho opatrovníka nevyjadril.

4. Dňa 15. marca 2019 okresný súd rozhodol tak, že návrh na výkon rozhodnutia zamietol. Okresný súd poukázal na správu kolízneho opatrovníka, podľa ktorej malo medzi sťažovateľom a povinnou dôjsť k zlepšeniu vzťahov a dokonca k obnoveniu spolužitia. Vzhľadom na to, že sťažovateľ sa k správe kolízneho opatrovníka nevyjadril a tvrdenia v nej nevyvrátil, súd vychádzal z toho, že sťažovateľ nemá voči správe námietky.

5. Dňa 29. marca 2019 podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom uviedol, že tvrdenia povinnej nie sú pravdivé. Krajský súd rozhodol o podanom odvolaní 27. novembra 2019 tak, že napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie s pokynom zistiť, či skutočne dochádza k neplneniu rozhodnutia a či v prípade, ak k neplneniu dochádza, existujú ospravedlniteľné dôvody na strane povinnej.

6. Dňa 16. apríla 2020 adresoval súd povinnej výzvu na vyjadrenie sa k plneniu rozhodnutia o styku s maloletým. Túto výzvu sa jej podarilo doručiť spolu s rozsudkom krajského súdu až prostredníctvom mestskej polície 10. marca 2021, teda takmer po roku. Dňa 17. februára 2021 vyzval okresný súd kolízneho opatrovníka na vykonanie osobného pohovoru s matkou. Dňa 8. septembra 2021 predložil sťažovateľ podanie, v ktorom popísal aktuálnu situáciu a žiadal promptné vyriešenie veci. Dňa 17. septembra 2021 požiadal súd kolízneho opatrovníka, aby vykonal osobný pohovor s matkou a maloletým, čo sa však kolíznemu opatrovníkovi v lehote 10 dní nepodarilo vykonať, pretože povinná bola na školení v Trnave a maloletý sa v tomto čase mal zdržiavať doma v starostlivosti sťažovateľa. Dňa 7. októbra 2021 zaslal sťažovateľ súdu opätovnú žiadosť o promptné riešenie veci, pretože potrebuje aj on stabilný režim a dodržiavanie pravidiel stretávania sa, ktoré nastavil súd. Dňa 26. októbra 2021 sťažovateľ podal na súde žiadosť o vykonanie úkonov smerujúcich k dobrovoľnému plneniu.

7. Okresný súd 18. novembra 2021 nariadil výkon rozsudku o styku s maloletým. Listom z 22. novembra 2021 vyzval povinnú na dodržiavanie rozsudku s tým, že poukázal na možnosť uloženia pokuty vo výške 1 000 eur a na možnosť odňatia maloletého, pokiaľ nedôjde k dobrovoľnému plneniu. Poukázal aj na trestnoprávne dôsledky marenia výkonu rozhodnutia. Sťažovateľ následne zaslal súdu dve podania, kde poukazoval na to, že rozsudok povinná neplní, a na to, že on cestuje 500 km do Želiezoviec, pritom je mu umožnené sa so synom vidieť len 15 minút.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, v čom spočíva naplnenie predpokladov prípustnosti ústavnej sťažnosti. Sťažovateľ poukazuje na to, že okresný súd o návrhu na výkon rozhodnutia rozhodol po viac ako dvanástich mesiacoch. Poukazuje tiež na to, že po vrátení veci odvolacím

súdom nariadil výkon takmer po dvoch rokoch. Okresný súd tak od podania návrhu koná už štyri roky.

9. Sťažovateľ je toho názoru, že po vrátení veci krajským súdom okresný súd nevykonal žiadny efektívny procesný úkon, vykonal len úkony adresované kolíznemu opatrovníkovi na prešetrenie situácie. Poukazuje na to, že ide o vec, ktorá by mala byť vybavená prednostne, ako aj na to, že vydanie uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia si nevyžadovalo rozsiahle dokazovanie, čo znamená, že mohlo byť vykonané skôr.

10. Požadované finančné zadosťučinenie sťažovateľ odôvodňuje tým, že išlo o vec týkajúcu sa rodičovských práv, pričom dokazovanie nebolo nijako náročné. Poukazuje na to, že štyri roky žil v neistote a vznikali mu náklady v súvislosti s uplatnením jeho práva a pri každom odopretí styku so synom zažíval ujmu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Pri rozhodovaní o sťažnostiach pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote ústavný súd vychádza z toho, že ich účelom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, pričom k odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (III. ÚS 171/20). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu: právnu a faktickú zložitost' veci, správanie účastníka a postup súdu (I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02). Právo na vybavenie veci bez zbytočných prietáhov možno vzťahnúť aj na vykonávacie konanie.

12. Vo vzťahu k zložitosti veci ústavný súd uvádza, že predmetom konania je výkon rozhodnutia vo veciach úpravy styku sťažovateľa s jeho maloletým synom. Po stránke skutkovej a právnej nejde o náročnú vec. Exekučný titul nebol sťažovateľom ani povinnou spochybňovaný. Určitá špecifickosť tohto konania však vyplýva z toho, že ide o nútený výkon rozhodnutia vo vzťahu k maloletej osobe. Aj samotná právna úprava rozdeľuje toto konanie na fázu, v ktorej sa súd snaží pôsobiť na povinnú osobu a zabezpečiť dobrovoľné plnenie, pretože odňatie dieťaťa je závažným zásahom do sféry každej maloletej osoby a pokiaľ je možné mu predísť, súd volí miernejšie prostriedky donútenia. Porozumenie a spolupráca všetkých zúčastnených osôb vždy predstavuje dôležitý faktor. Štátne orgány síce majú vyvíjať snahu, aby tejto spolupráci napomohli, ale ich povinnosť využívať donucovacie prostriedky nemôže byť neobmedzená. Musia brať ohľad na záujmy, práva a slobody dotknutých osôb a hlavne na najvyšší záujem dieťaťa a jeho práva, ktoré mu priznáva čl. 8 dohovoru (Volský v. Česká republika, bod 118). Článok 8 dohovoru v žiadnom prípade neoprávňuje rodiča na to, aby vyžadoval prijatie opatrení, ktoré by poškodzovali zdravie a rozvoj dieťaťa [Elsholz v. Nemecko (Veľký senát), č. 25735/94, body 49 50, Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) 2000-VIII]. Rozhodujúce je zistiť, či štátne orgány prijali na účely uľahčenia styku všetky nevyhnutné opatrenia, ktoré od nich bolo možné v danom prípade rozumne očakávať (Nuutinen v. Fínsko, č. 32842/96, bod 128, ESLP 2000-VIII). Vnútroštátne súdy zabezpečujúce výkon rozhodnutia sú povinné zaistiť vhodnú rovnováhu medzi záujmom dieťaťa žiť

v pokojnom prostredí a záujmami rodiča, ktorými bol vedený pri podnikaní svojich krokov (I. US 553/2016).

13. Ústavný súd však berie do úvahy skutočnosť, že ide o konanie o výkon rozhodnutia vo veciach starostlivosti o maloletých, pri ktorom má plynutie času mimoriadny význam a v ktorom sa kladie dôraz na rýchlosť a plynulosť konania (porovnaj napr. rozsudky ESLP vo veciach Nuutinen v. Fínsko z 27. 6. 2000, bod 110, Hokkanen v. Fínsko z 23. 9. 1994, bod 72, Voleský v. Česká republika z 29. 6. 2004, bod 106, Križ v. proti Česká republika z 9. 1. 2007, bod 74, Hub v. Nemecko z 9. 4. 2009, bod 48).

14. Treba ale dodať, že vnútroštátne orgány, teda súdy, nie sú zodpovedné za výsledok. ESLP uznal, že štátne orgány nie sú všemocné, najmä ak sa stretávajú s rodičmi, ktorí nie sú schopní prekonať svoju nevraživosť a nedbajú na záujmy vlastného dieťaťa (pozri Pedovič proti Českej republike, ods. 115).

15. Čo sa týka správania sťažovateľa (či svojím postupom v konaní prispel alebo neprispel k vzniku priet'ahov), treba konštatovať, že sťažovateľ nereagoval na výzvu súdu z 8. augusta 2018, kde ho súd oboznámil so správou kolízneho opatrovníka. Táto výzva mu bola doručená 10. augusta 2018. Až v odvolaní z 29. marca 2019, teda až po ôsmich mesiacoch, sa vyjadril, že povinná kolíznemu opatrovníkovi neuviedla pravdu. Preto sa musel domáhať zrušenia rozhodnutia prostredníctvom odvolania. Možno predpokladať, že pokiaľ by zareagoval v lehote určenej súdom na túto správu a už vtedy poprel závery zistené kolíznym opatrovníkom, súd mohol jeho nesúhlas zohľadniť v prebiehajúcom konaní a pokračovať v ďalších úkonoch smerujúcich k výkonu rozhodnutia. Preto ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ má svojím nekonaním podiel na tom, že konanie trvá dlhšie.

16. Vo vzťahu k postupu súdu ústavný súd uvádza, že od podania návrhu na výkon rozhodnutia okresný súd konal plynulo až do vydania uznesenia, ktorým návrh na výkon rozhodnutia zamietol. Ani konanie o odvolaní nie je postihnuté priet'ahmi. Ústavný súd sa teda bude zaoberať časťou konania po vrátení veci odvolacím súdom, teda od 16. decembra 2019 dosiaľ.

17. Okresný súd po vrátení veci doručoval stranám rozhodnutie krajského súdu. Zatiaľ čo sťažovateľ ho prevzal 2. januára 2020, povinná až 10. marca 2021. Okresný súd však požiadavku na doručenie prostredníctvom mestskej polície tejto adresoval až 17. februára 2021. Treba v tomto prisvedčiť sťažovateľovi, že okresný súd nekonal po 16. decembri 2019 plynule, a to až do 17. februára 2021, keď vyzval kolízneho opatrovníka na vykonanie osobného pohovoru s matkou. Obdobie nekonania možno teda obmedziť na obdobie jedenástich mesiacov, avšak s tým, že rozhodnutie krajského súdu v tomto období súd doručoval povinnej. Následne okresný súd plynule konal a 18. novembra 2021 nariadil výkon rozsudku o styku s maloletým.

18. Z uvedeného časového rámca vyplýva, že súd v období od 2. januára 2020 (keď bolo sťažovateľovi doručené rozhodnutie krajského súdu) do dňa zaslania výzvy na šetrenie kolíznemu opatrovníkovi a nariadenia doručovania rozhodnutia krajského súdu mestskou políciou nevykonal počas obdobia zhruba jedenástich mesiacov žiadny konkrétny úkon. Toto obdobie však treba vnímať v kontexte celého konania a v kontexte zhodnotenia všetkých kritérií, ktoré ústavný súd pri zbytočných priet'ahoch zohľadňuje. Ústavný súd teda skúmal, či možno obdobie nevykonania žiadneho procesného úkonu v tomto období považovať za priet'ahy a či ide o priet'ahy zbytočné.

19. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy alebo čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 199/02, I. ÚS 154/03). Pojem „zbytočné priet'ahy“ je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. Len v prípade, ak ústavný súd zistí, že postup všeobecného súdu sa vyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy, môže vysloviť porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (I. ÚS 38/04, III. ÚS 24/04, III. ÚS 372/06).

20. V kontexte posudzovanej veci je relevantné aj to, že v období nevykonania žiadneho úkonu (11 mesiacov) nastala pandemická situácia. Uvedené znamenalo, že súd mal obmedzené možnosti pri nariad'ovaní súdnych pojednávaní, pričom práve v tomto type konania je pojednávanie jednou z možností ako súd môže pôsobiť na povinnú osobu a primäť ju k dobrovoľnému plneniu. Bolo obmedzené aj cestovanie cez hranice. Podľa § 3 zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii, ktorý bol účinný od 27. marca 2020, platilo, že v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu súdy vykonávajú pojednávania, hlavné pojednávania a verejné zasadnutia len v nevyhnutnom rozsahu. Neskôr došlo vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávaní, hlavných pojednávaní a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu účinnou od 23. januára 2021 ku konkretizácii obmedzení nariad'ovania súdnych pojednávaní, a to vymenovaním vecí, v ktorých sa pojednávania vykonávať môžu. Vykonávanie pojednávaní bolo ešte sprísnené ďalšími obmedzeniami, napr. medzičasom vydala vláda Slovenskej republiky uznesenie č. 453/2020 Z. z. o zákaze vychádzania v čase od 1. do 24. januára 2021 s tým, že medzi výnimkami zo zákazu vychádzania nebola cesta na pojednávanie. Z uvedeného dôvodu Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky odporučilo súdom zrušiť, resp. odročiť súdne pojednávania, ktoré sa mali uskutočniť v tomto čase. Z uvedeného vyplýva, že v rámci organizácie práce na súde došlo z dôvodov pandémie k potrebe posunúť už nariadené a zrušené pojednávania, čím sa opäť objektívne museli posunúť aj termíny pojednávaní v iných veciach. Pandémii nemožno pričítať súdu a súd v dôsledku opatrení, ktoré sledovali ochranu verejného zdravia, objektívne nemohol vykonávať pojednávania, teda procesné úkony, kde sa vyžadoval osobný kontakt súdu a strán, ibaže by strany s rozhodnutím vo veci v ich neprítomnosti súhlasili.

21. Tiež je potrebné uviesť, že skutočnosť, že súd nevykonáva žiadne úkony, nemusí nevyhnutne znamenať, že nekoná a vecou sa nezaobera (pozri aj III. ÚS 106/2018). Aj obdobie formálneho nevykonania žiadneho úkonu nemožno vnímať schematicky, pretože aj v rámci tohto obdobia treba počítať s fázou konania, v rámci ktorej súd musí mať určitý časový priestor na to, aby sa s podaniami strán oboznámil, aby vec skutkovo vytriedil a zaoberal sa právnou stránkou veci. Preto ústavný súd bral ohľad aj na tento čas a tiež zohľadnil to, že išlo len o jedno obdobie nečinnosti. V tomto kontexte treba poukázať aj na judikatúru ústavného súdu v tom smere, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, IV. ÚS 513/2020). To, či ojedinelá nečinnosť, hoci aj v trvaní jedenástich mesiacov, môže byť kvalifikovaná ako zbytočné priet'ahy, posudzuje súd v kontexte celej prejednávanej veci. Súd sa preto pre účely komplexného posúdenia priet'ahov zaoberal aj významom veci pre sťažovateľa.

22. Čo sa týka významu veci pre sťažovateľa, treba pripustiť, že ide o vec významnú, pretože zabezpečenie stretávania sa maloletého dieťaťa s obidvomi jeho rodičmi prispieva k jeho zdravému vývoju. Treba však uviesť, že po podaní návrhu na výkon rozhodnutia dochádzalo k stretávaniu sa sťažovateľa s maloletým, dokonca cestoval spoločne s maloletým a povinnou na návštevu na Filipíny za chorým otcom sťažovateľa. Ani nasledujúce obdobie nie je sprevádzané dlhodobým obdobím bez akéhokoľvek styku. Sťažovateľ namieta skôr to, že stretávanie s maloletým nekorešponduje s časom, tak ako je vymedzený v súdnom rozhodnutí, a nemôže si tak zariadiť potrebný režim. Táto sťažovateľova námietka je úplne legitímna. Je nevyhnutné zabezpečiť, aby sa styk realizoval tak, ako rozhodol súd. Zo spisu okresného súdu vyplýva, že súd nariadil 18. novembra 2021 výkon rozhodnutia. Uviedol, že v prípade, ak nedôjde k dobrovoľnému plneniu, okresný súd pristúpi k uloženiu pokuty do výšky 1 000 eur a k odňatiu dieťaťa. Len pár dní na to podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť.

23. Ústavný súd teda posúdil postup okresného súdu v celej jeho šírke a zaoberal sa jednotlivými zložkami práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Možno uzavrieť, že vec sama osebe nebola zložitá. Správanie sťažovateľa ústavný súd vyhodnotil tak, že prispelo k predĺženiu konania. Vo vzťahu k významu veci pre sťažovateľa ústavný súd uzatvára, že ide o vec významnú a takú, ktorá neznesie zbytočný odklad. Avšak použitie donucovacích prostriedkov a pristúpenie k fyzickému odňatiu dieťaťa má byť posledná prípustná možnosť. Ústavný súd prihliadol aj na mimoriadnu situáciu, ktorá nastala práve v období, keď bola vec sťažovateľa predmetom súdneho konania. Ústavný súd prihliadol aj na to, že súdy podliehali protipandemickým opatreniam, keď nekonali z objektívnych dôvodov. Okresný súd totiž nemohol pandemickú situáciu nijako ovplyvniť. To isté platí aj pre postup kolízneho opatrovníka, ktorý v istom období mohol vykonávať šetrenie len telefonicky. Preto aj ak ústavný súd zistil, že v konaní bolo určité obdobie, keď súd nekonal, toto obdobie nevyhodnotil ako obdobie zbytočných prietáhov.

24. V prípade, ak ústavný súd zistí, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (I. ÚS 38/04, II. ÚS 199/02, III. ÚS 24/04, III. ÚS 372/06, IV. ÚS 290/04). Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu